

COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS XALOC I ESQUADRA DE TRABUCAIRES XALOC DE CASTELLÓ DE LA PLANA

ASSOCIACIÓ DEDICADA A LA INTERPRETACIÓ, ESTUDI, DIVULGACIÓ CULTURAL AL VOLTANT DELS NOSTRES INSTRUMENTS POPULARS COM SON LA DOLÇAINA I EL TABAL.

L'ESQUADRA DE TRABUCAIRES DE LA COLLA XALOC, REPRESENTA ELS GUERRILLERS CASTELLONENCS EN LA GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA (1808-1814), EN AMBIENT FESTÍVOL I, MAJORITARIAMENT, AMB L'ACOMPANYAMENT MUSICAL DE LES NOSTRES DOLÇAINES I TABALS.

La Colla de dolçainers i tabaleters Xaloc de Castelló de la Plana, és una associació de caràcter cultural, inscrita en el Registre d'Associacions de la Generalitat Valenciana, Diputació Provincial de Castelló i Ajuntament d'aquesta ciutat, amb el nombre 2989, en la Secció 1ª del Registre d'Associacions i, adaptats a la Llei Orgànica d'Associacions (Llei 1/2002 de 22 de març de 2002).

Membres de:

FEDERACIÓ DE COLLES DE CASTELLÓ (CASTELLÓ DE LA PLANA)
FEDERACIÓ VALENCIANA DE DOLÇAINERS I TABALETERS
COORDINADORA DE TRABUCAIRES DE CATALUNYA

Agermanats amb:

COLLA POLSEGUERA (CASTELLÓ DE LA PLANA)
COLLA PEPSI-COLLA (CASTELLÓ DE LA PLANA)
ASSOCIACIÓ DE VEÏNS CAMÍ DE LA SERRA DE MATARÓ (BARCELONA)

Apadrinats per:

**COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS DE CASTELLÓ (PART MUSICAL)
COLLA DE TRABUCAIRES DE SANT ANDREU DEL PALOMAR (BARCELONA) (ESQUADRA DE
TRABUCAIRES)**

Guardons:

**CEPET D'ARGENT 2007 (ESQUADRA DE TRABUCAIRES)
GAIATERS D'HONOR GAIATA 14 "CASTALIA"**

Adreça:

Castelló de la Plana C/ Joaquín Costa 24 Tel. 626 00 89 96 [www collaxaloc.com](http://www.collaxaloc.com)

Contactes:

**AMADOR MILIÁN MESEGUER (PRESIDENT)
667418224**

**MARTÍN REQUENA GARCIA (SECRETARI)
Tfn. 626628959**

**ANTONI AGUILA FILLOL (VOCAL)
Tfn. 607142249**

**PODEU VISITAR LA NOSTRA PÀGINA WEB: www.collaxaloc.com així com contactar amb nosaltres per
correu electrònic:
collaxaloc@yahoo.es**

ANY IV BUTLLETÍ N° 25

FEBRER 2009

Butlletí informatiu de la Colla de Dolçainers i Tabaleters "Xaloc" de Castelló de la Plana,
així com de la seua Esquadra de Trabucaires, dedicat a la divulgació de les seues activitats
culturals i entorn fester.

.....

LA DOLÇAINA EN LA NOSTRA FESTA

(ARTICLE PUBLICAT EN EL DIARI LEVANTE DE CASTELLÓ, ESPECIAL MAGDALENA 99
PER VICENT PAU SERRA I FORTUÑO)

El dolçainer i el tabaleter – o tabaleter -, darrers representants a les nostres terres del vell ofici de la joglaria, encara van pels nostres pobles, donen color a la festa i sembla que tenen per endavant temps per a seguir amb la seua tasca. Es tracta d'una d'aqueixes pervivències que set segles de canvis socials no han aconseguit arraconar, malgrat haverse realitzat, amb trencament de la vella concepció agrícola i patriarcal, el pas a la societat industrial. Aquesta, una vegada més, ha estat una prova de foc per al manteniment d'una activitat que ha sabut, segle rera segle, mantenir-se sempre surant.

ELS DOLÇAINERS DE TALES AL PREGÓ DE CASTELLÓ ANYS 40

Per una banda està la capacitat d'adaptació del dolçainer a les circumstàncies, a les modes, al temps concret en el qual viu. Ho fa amb una habilitat excepcional. Sols cal veure'l en cada actuació per a comprendre que es tracta d'un professional amb una experiència secular, amb un lloc, amb unes taules. També perquè està íntimament lligat a unes manifestacions molt concretes: danses, albades, processons, etc...que el fan tradició i necessitat. De vegades sols ell coñeix els vells cerimonials, els mecanismes ocults que fan de l'ordre concret i determinat una continuació de les velles maneres de fer.

Per una altra banda perquè té, encara entre nosaltres, un lloc d'apreci, d'estima. És, ens ho confessem cada vegada que els oïm, signe viu de la memòria històrica, arrel i fita.

Dintre l'actual concepció de la música, els valencians tenim un lloc tant per a ell (amo de cercaviles, processons, danses i albaes), com per a la rondalla (senyora de la jota), com per a la banda de vent (acompanyant de batlles i regidors), com per a l'orquestra (no massa viva encara entre nosaltres ja que la banda ha envaït a les nostres terres, amb admiració universal, un camp que teòricament no li havia estat destinat).

Dintre l'escala dels músics-,si tenim en compte la seua adscripció a una d'aquestes formacions-, el dolçainer és un cas a banda. Exerceix continuament de solista i de director, no sols del que interpreta, sinó, de vegades, de l'acte que amenitza. Té veu, i cridanera per cert, que avisa de perills a l'hora dels bous; té veu i vot a marcar el ritme de la dansa, i ajusta amb el seu introduir la processó tot un llarg i complex seguici.

Quan Muntaner escriu "*hi menam trompadors e tabaler e nafil e dolçaina*" (Crònica, 295) o remarca "*ab gran brugit de trompes e de tabals e de dolsaynes*" (Crònica, 297) inicia tota una quasi infinita sèrie de dades sobre la presència dels dolçainers, encara avui viva als postres arxius. Noms i més noms, contractes i més contractes ens parlen de la presència d'aquest personatge a les postres festes. Si hem de citar un text imprès, hem pensat el del Dr. Ejarque a la seua *Historia de Nuestra Señora de la Balma*, ens aporta una sèrie d'elements bàsics i de fàcil anàlisi: "*...ya desde principios del siglo XVII no faltan (los juglares) en ninguna fiesta de la Balma por malo que sea el año. A las veces es un solo juglar; si el año es mejor, suelen ser dos que tocan la gaita y el tamborines, agregándose a las veces un tercero, conocido con el nombre de rebequer, por tocar este antiguo instrumento, procedente de Asia parecido a una guitarra*". Otras veces son mencionados con los nombres de "*juglars, ço es gaita, clarí i tabalet*"; posteriormente, y ya iniciado el siglo XVIII, se habla "*dels músics que concurren además de los juglares o dolsainers. Su presencia en las fiestas era, después de todo, indispensable para la ejecución de las danzas que nunca dejan de organizarse a contar desde los primeros años del siglo XVII*".

El document és complet. Ara sols ens marcaria, - però aquest és el lloc-, relacionar les danses que encara avui segueixen necessitant indispensablement de la seua presència o d'aquelles que tenim constància que no han perdut la seua presència. Com mostra tindriem les de: Sorita, La Todolella, Morella, El Forcall, Benassal, Sant Mateu, Les Useres, Orpesa, algunes importantíssimes de Castelló, La Pobla Tornesa; almàsora... Però si ens n'anem més enllà de la dansa: cercaviles, processons, dianes, curses per la joia, tocates d bous,... el llistat de pobles potser inclouria totes les comarques poble per poble.

Obra minuciosa d'investigadors del nostre folklore que a d'anitzar-lo i assolir-lo, el llance per a que estiga a l'abast de tots ens donarà el quadre definitiu: A més a més del gratificant Inter. Caldria una atenció a la comunicació etnològica del coneixer que ballem i estimem. La tasca d'investigació de vells textos i d'adaptar l'instrument als temps actuals caldria fer-la patent. Potser en açò el nou esperit d'aquella vella escola de Tales, que ací intente loritzar.

Entre aquesta nova gent i aquell esforç hia ha hagut una gran cuna. El clarinet, resultat de l'adaptació del vell instrument a les b, de música del poble, ha estat en alguns llocs el natural substitut del dolçainer. Aquesta circumstància ha fet que, per emprar aquest instrument una tonalitat diferent a la de la dolçaina i que necessita la transició, d'un interval de segona ascendent, marque moltes de les cripcions que ens han arribat, especialment la concepció global avui sembla estar de moda. Aquelles persones relacionades amb vells dolçainers recorden que la frase tot tancat és un do ho empren com element normal en la seua conversa.

TRABUCS DE COL·LECCIÓ

A les colles de trabucaires existeixen, dins dels seus components a qui els agrada col·leccionar trabucs de diferents procedències, ací us presentem dues peces d'allò més bonic, un trabuc "naranjero" de percussió (pistó) originari d'Argentina y un altre de França.

A l'Argentina, aquestes rèpliques no es consideren armes, per la qual cosa es poden comprar sense cap problema, ara bé, ací deuen passar pel banc de proves d'Eibar. (El problema existeix en arribar a l'aduanera espanyola, per ser considerada arma d'avantcàrrega segons el reglament)

El trabuc Francés que us mostrem, és molt apte per a qui participe d'alguna recreació històrica d'abans de 1820 per ser un arma de pedra foc o pedrenyal. (Cal dir que els pistons es van inventar l'any 1820 per Egg)

Ací us mostrem les fotos per a que gaudiu i, si voleu més informació cal pegar un colp d'ull a les pàgines web.

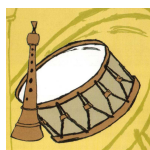

TRABUCO NARANJERO (ARGENTINA) www.osvaldogatto.com.ar

TROMBLON (FRANCIA) www.armae.com

IX HOMENATGE DE LA CIUTAT DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I EL TABAL

FESTES DE LA MAGDALENA 2009, DIMECRES 18 DE MARÇ A LES 20,00 HORES A LA PLAÇA MAJOR DE CASTELLÓ

La Colla de Dolçainers i Tabaleters "XALOC", amb el recolzament de la Federació de Colles de Castelló, segueix mostrant el seu interès en donar continuïtat als Homenatges de la Ciutat de Castelló a la Dolçaina i el Tabal que, amb el suport de la Junta de Festes, es farà realitat amb l'organització del IX Homenatge.

En aquesta ocasió estarà dedicat a Joaquín Albiol i Febrer "Ximo", com a reconeixement a la seua tasca com músic i mestre de dolçaina i tabal en anys de la recuperació del nostre instrument tradicional.

JOAQUÍN ALBIOL I FEBRER "XIMO"

En anteriors edicions de l'acte d'homenatge de Castelló a la Dolçaina i el Tabal, dins del programa de les Festes de la Magdalena, hem comptat amb músics, estudiosos, compositors, artesans, grups i d'altres, tots relacionats amb els nostres instruments musicals més populars. En aquesta IX edició, volem retre homenatge a una persona que, a més de músic, ens ompli d'orgull, no sols pel seu "fer de mestre" de dolçaina i tabal en el sentit més pur de la paraula, sinó per omplir un gran espai tant geogràfic com cultural dels pobles del nord de la nostra província. És el que diríem ací a Castelló com un "Rodaor".

Joaquín Albiol i Febrer, conegut pertot arreu com a "Ximo". Va nàixer a Benicarló l'any 1945. Va estudiar els cinc cursos de solfa amb el mestre don Vicente Feliu, i al voltant de l'any 1956 va ingressar quan encara era un xiquet a la Banda de Música "Ciutat de Benicarló" com a músic de trombó. Després de tres anys més d'estudi es va sentir més atret per la percussió i va iniciar els

estudis d'aquests instruments per començar a tocar-los a la banda, primer amb caixa i posteriorment amb els timbals.

Des de 1963 fins a 1967 també va formar part del conjunt musical de moda a la comarca anomenat "The Spaniel's" com a bateria, cosa que el va dur a participar en diferents concursos i festivals de cançó lleugera d'àmbit nacional. Percussionista de sempre va ser el primer a incorporar la bateria en una actuació de la banda.

Motivat per l'arribada del mestre don José Antonio Valls a Benicarló, va estudiar amb ell la tècnica del xilòfon o marimba i va continuar en la banda de música fins l'any 1984, quan abandona la banda per obligacions personals.

Anteriorment a l'any 1979, "Ximo" va descobrir per casualitat la dolçaina. Aquesta novetat li va fer despertar una immediata passió per la gaita de la terra, i va començar a tocar amb el grup de danses "Renaixença". Aquest grup, que va nàixer l'any 1984, ha evolucionat al que hui és la colla de dolçainers de Benicarló, formació que enguany compleix vint-i-cinc anys. Des d'aquest moment Ximo va començar a ensenyar a tot aquell que volia aprendre tots dos instruments, tasca que encara hui segueix indissolublement lligada al seu dia a dia.

L'any 1989 per iniciativa pròpia, i a petició de Jordi Marzá ("Hermano Mayor de la Cofradía de la Buena Muerte") va fundar, a partir de la secció de percussió de la colla de dolçainers, el que l'any 1990 s'anomenaria grup de bombos i tabals de Benicarló. És ara, ben entrats al segle XXI quan la "Trencà de l'hora" de Benicarló té una forta repercussió a nivell provincial.

També ha donat classes a l'associació de bombos i tabals de Sant Mateu i Cervera. També es va fer càrrec de la direcció en la primera època de la banda de bombos i tabals de la A.A.A. de la Salle, per la qual cosa el 1999 va ser requerit per a formar part de la Coordinadora Provincial de grups de bombos i tambors de Castelló.

En l'actualitat imparteix classes de dolçaina i tabalet a la Universitat Popular d'Alcalà de Xivert, a les colles de dolçainers i tabaletes de Xert i Torre d'en Doménech. En anys anteriors la seua presència també ha estat en grups com l'Escola de música el faristol de Sant Rafael del Riu, i mestre de dolçaina a La Jana, Vinaròs i Santa Magdalena. A més, per la seua proximitat, també ha dut a terme el seu treball a altres pobles de la part sud de Catalunya: Escola municipal de música de la Sénia, colla de geganers de Sant Carles de la Ràpita, grup d'animació "Samfaina" d'Amposta, colla gegantera "Mai Tips" d'Alcanar, agrupació musical d'Alcanar, Agrupació Musical Jaume Balmes de Santa Bàrbara i Colla de Dolçainers i Tabaletes del Poble Nou Delta. Durant aquest temps pedagògic les seues funcions han sigut d'allò més diverses en tots aquests llocs, gràcies a la seua participació com a mestre, investigador i també col·laborador de les adaptacions a dolçaina dels balls i cançons tradicionals de Benicarló. Tot això per a aconseguir recuperar la tradició musical popular relacionada amb la dolçaina i el tabalet, que fins i tot en alguns llocs estaven oblidats, i crear grups i formacions que hui continuen mantenint les tradicions. Castelló és ara l'espai i el moment per a donar-te les gràcies Ximo, sobretot pel que encara ens has de donar en aquest món tant apassionant com és el de la dolçaina i el tabal.

Volem agrair sincerament la gran quantitat de e:mails rebuts amb opinions, propostes, material gràfic i demandes de col.laboració.

BUTLLETÍNS ANTERIORS EN: www.collaxaloc.com

MOLTES GRÀCIES PER HAVER-NOS ATÉS, EN EL CAS QUE AQUEST BUTLLETÍ NO SIGA DEL SEU INTERÉS, LI PREGARÍEM QUE ENS HO FERA SABER.

LI CONTINUAREM INFORMANT.